

**Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΩΝ (CAM)
ΘΕΡΑΠΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΑΤΤΩΣΗ ΤΟΥ ΑΓΧΟΥΣ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΚΑΚΟΗΘΕΙΑ :
ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία, ο επιπολασμός των κακοηθειών στα παιδιά έχει αυξηθεί κατά πολύ τα τελευταία 20 χρόνια (Smith & Hare, 2004), ενώ και η Κύπρος δεν αποτελεί εξαίρεση με τα στατιστικά στοιχεία να δείχνουν για την περίοδο 2001-2003, 123 νέες περιπτώσεις παιδιών με κακοήθεια που αντιστοιχεί στο 2,4% του συνολικού αριθμού περιστατικών κακοήθειας στην Κύπρο.

Στην περίπτωση της παιδικής κακοήθειας, ορισμένα γεγονότα, όπως η διάγνωσή της, ο φόβος του επικείμενου θανάτου, η χημειοθεραπεία, η υποτροπή, λειτουργούν ως έντονοι στρεσογόνοι παράγοντες και σηματοδοτούν την έναρξη κρίσιμων μεταβατικών περιόδων στον κύκλο της ζωής μιας οικογένειας. Το άγχος, η κατάθλιψη, η άρνηση, η οργή και η χαμηλή αυτοεκτίμηση είναι μερικές από τις συναισθηματικές αντιδράσεις που βιώνουν οι γονείς (Langton, 2000, Sloper, 2000) και εμφανίζονται συχνά, ως απάντηση στο φόβο μιας μελλοντικής υποτροπής ή αβεβαιότητας, σχετικά με τη μελλοντική εξέλιξη της νόσου στο παιδί.

ΣΚΟΠΟΣ: Η αξιολόγηση των υφιστάμενων τεκμηριωμένων μελετών που σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα των εναλλακτικών και συμπληρωματικών θεραπειών (CAM) στην ελάττωση του άγχους των γονέων παιδιών με κακοήθεια.

ΜΕΘΟΔΟΣ: Πραγματοποιήθηκε συστηματική ανασκόπηση στις Βάσεις Δεδομένων EMBASE, COHRANE Central Register of Controlled Trials, MEDLINE, CINAHL και PUBMED που περιελάμβανε τις ακόλουθες λέξεις κλειδιά ανεξάρτητες και σε συνδυασμό: “anxiety, stress, interventions, CAM, guided imagery/relaxation, and childhood cancer”. Παράλληλα, έγινε αξιολόγηση των παραπομπών και αναφορών με συναφή άρθρα που σχετίζονταν με τις λέξεις κλειδιά και της ποιότητας της μεθοδολογίας των επιλεγμένων κλινικών δοκιμών βάσει (ή με βάση την κλίμακα) της κλίμακας JADAD. Στην ανασκόπηση συμπεριλήφθησαν μόνο τα άρθρα που πληρούσαν τα προκαθορισμένα κριτήρια εισδοχής.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ: Μέσα από την εκτενή συστηματική ανασκόπηση έχουν συμπεριληφθεί 8 άρθρα για αξιολόγηση. Σε τρεις πιλοτικές κλινικές δοκιμές στο τμήμα μεταμόσχευσης μυελού των οστών διερευνήθηκε η αποτελεσματικότητα των τεχνικών μείωσης του άγχους όπως είναι η χαλάρωση/κατευθυνόμενος οραματισμός, το μασάζ και η θεραπεία με χιούμορ, με αντικρουόμενα αποτελέσματα. Μια πιλοτική κλινική δοκιμή που μελέτησε τα οφέλη του μασάζ στα παιδιά και τη μείωση του άγχους στους γονείς, δεν κατέληξε σε στοιχεία που να υποδεικνύουν πρόσθετα οφέλη για τους γονείς. Παρόμοια αποτελέσματα κατέδειξε έρευνα για τη χρήση του μασάζ σε μητέρες που τα παιδιά τους υποβάλλονταν σε μεταμόσχευση μυελού. Ωστόσο, στην ίδια έρευνα φάνηκε ότι οι μητέρες έκαναν χρήση περισσότερων τεχνικών διαχείρισης του στρες. Εξάλλου, σε μια πιλοτική μελέτη διερευνήθηκε η χρήση του μασάζ, ενώ σε μια δεύτερη η χρήση της αρωματοθεραπείας. Αξίζει να σημειωθεί ότι και οι δύο μελέτες κατέδειξαν μείωση του επιπέδου τους άγχους και στις δύο ομάδες γονιών που συμμετείχαν.

Συμπεράσματα: Οι περισσότερες από τις έρευνες που αναφέρονται στην παρούσα συστηματική ανασκόπηση χρησιμοποίησαν μικρό αριθμό δείγματος του πληθυσμού. Συνεπώς, αυτό δεσμεύει και δυσκολεύει περισσότερο την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων. Επίσης, τα αποτελέσματα όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των εναλλακτικών και συμπληρωματικών παρεμβάσεων είναι αντικρουόμενα, γιατί κάποιες τεχνικές έχουν αποτέλεσμα συγκριτικά με κάποιες άλλες.

Έχει διαφανεί ότι υπάρχει περαιτέρω ανάγκη διερεύνησης της επίδρασης των εναλλακτικών και συμπληρωματικών θεραπειών στη μείωση του άγχους των γονέων παιδιών με κακοήθεια. Επομένως, απαιτούνται περαιτέρω τυχαιοποιημένες κλινικές δοκιμές με μεγαλύτερο δείγμα γονιών προκειμένου να επικυρωθούν αυτά τα συμπεράσματα.